

Septorinoplasti yapılan hastalarda iyimserlik düzeyi ve hasta memnuniyeti arasındaki ilişkinin araştırılması

Investigation of the relationship between optimism level and patient satisfaction in patients undergoing septorhinoplasty

Öz

Amaç: Septorinoplasti (SRP)'de cerrahi başarıyı ve hasta memnuniyetini etkileyen faktörler hastaya ait faktörler ve cerraha ait faktörler olarak ikiye ayrılabilir. İyimserlik, pozitif psikolojinin temel kavramlarından birisidir ve durum ve olayların olumlu yönlerine odaklanma ve olumlu durumlar yaşanacağına inanma eğilimi olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı hastaların iyimserlik düzeylerinin SRP sonrasında hasta memnuniyeti üzerine olan etkisinin ve hastaların iyimserlik düzeylerinin preoperatif değerlendirilmesinin hasta seçiminde faydalı bir araç olup olmayacağını araştırmaktır.

Yöntemler: Çalışma 18- 65 yaş aralığında açık teknik SRP yapılan 72 hasta ile gerçekleştirildi. Hastaların iyimserlik düzeyleri Yaşam Yönelim Testi (YYT) ve hastaların operasyonla ilgili memnuniyet düzeyleri Rinoplasti Sonuç Değerlendirme Anketi (RSDA) ile değerlendirildi.

Bulgular: Hastaların ameliyat öncesi uygulanan RSDA puan ortalaması $35,7 \pm 3,6$ ve ameliyat sonrası uygulanan RSDA puan ortalaması $81,4 \pm 3,9$ idi. Hastaların ameliyat öncesi ve sonrası puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede fark var idi ($p < 0,001$). Hastaların iyimserlik (YYT) puanı ile ameliyat sonrası RSDA puanı arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı korelasyon (ilişki) saptandı ($r: 0,646$, $p < 0,001$). İyimserlik düzeyi yüksek olan hastaların ameliyat sonrası ölçülen memnuniyet düzeyleri daha fazla idi.

Sonuç: Bu çalışmada SRP yapılan hastalarda iyimserlik düzeyi yükseldikçe operasyon sonrası hasta memnuniyetinin arttığı bulundu. SRP'de hasta seçimine yardımcı olabilmesi ve olası hasta bazı problemlerin ve medikolegal sorunların önüne geçilebilmesi için, hastaların iyimserlik düzeylerinin değerlendirilmesi ve YYT'nin kullanılması fayda sağlayabilir.

Anahtar Sözcükler: Hasta memnuniyeti; iyimserlik; rinoplasti

Abstract

Aim: The factors affecting surgical success and patient satisfaction in septorhinoplasty (SRP) can be divided into two parts as patient factors and surgeon factors. Optimism is one of the basic concepts of positive psychology. Optimism is defined as the tendency to focus on the positive aspects of situations and events and to believe that positive situations will occur. The aim of this study was to investigate the effect of patients' optimism levels on patient satisfaction after SRP and whether preoperative evaluation of patients' optimism levels would be a useful tool for patient selection in SRP.

Methods: The study was conducted with 72 patients who underwent SRP. The optimism levels of the patients were evaluated with the Life Orientation Test (LOT) and the satisfaction levels of the patients about the operation were evaluated with the Rhinoplasty Outcome Evaluation Questionnaire (ROE).

Results: The mean score of preoperative ROE was 35.7 ± 3.6 and the mean score of postoperative ROE was 81.4 ± 3.9 . There was a statistically significant difference between the preoperative and postoperative scores ($p < 0.001$). There was statistically significant positive correlation between the patients' optimism (LOT) and postoperative ROE scores ($r: 0.646$, $p < 0.001$). Patients with high levels of optimism had higher satisfaction levels after surgery.

Conclusion: In this study, it was found that as the level of optimism increased, post-operative patient satisfaction also increased. It may be beneficial to evaluate the optimism levels of the patients and to use LOT in order to help patient selection in SRP and to prevent possible patient-based and medicolegal problems.

Keywords: Optimism; patient satisfaction; rhinoplasty

Rıza Gökçer Tulacı¹,
Hasan Çanakçı²

¹ Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim
Dalı

² Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Kulak Burun Boğaz Baş Boyun
Cerrahisi Anabilim Dalı

Geliş/Received : 27.02.2023

Kabul/Accepted: 23.07.2023

DOI: 10.21673/adoloklin.1256682

Corresponding author/Yazışma yazarı

Rıza Gökçer Tulacı

Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve
Araştırma Hastanesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı, 10440, Balıkesir, Türkiye.
E-posta: gokcertulaci@gmail.com

ORCID

Rıza Gökçer Tulacı: 0000-0003-2113-5855
Hasan Çanakçı: 0000-0001-7047-0081

GİRİŞ

Septorinoplasti (SRP) burnun görünümünü ve fonksiyonunu iyileştirmek amacı ile yapılan, yüzün yapı ve görünümü üzerine önemli etkiye sahip olan karmaşık bir kozmetik cerrahi prosedürdür. SRP'de her bireyin kendine has bir burun şekline sahip olması, bireylerin ameliyat motivasyonlarının birbirinden farklı olması, burun yapısındaki patolojilerin geniş bir spektrumda dağılması ve kişilerin estetik algı ve beklenti düzeylerinin sübjektif olması ameliyat başarısını ve hasta tatminini doğrudan etkilemektedir. Dolayısı ile SRP, operasyon başarısının cerrah ve hasta perspektifinden değerlendirilebilmesi, operasyon başarısı ve hasta memnuniyetinin öngörülebilmesi açısından en karmaşık ve zorlu cerrahilerden birisidir (1).

SRP'de cerrahi başarıyı ve hasta memnuniyetini etkileyen faktörler hastaya ait faktörler ve cerraha ait faktörler olarak iki kategori halinde sınıflandırılabilir. Hastanın yapısal psikolojik özellikleri, hastanın burundaki problemin derecesi, bu problemi algılayışı ve değerlendirme biçimi, hastanın genel olarak olaylara ve durumlara karşı sahip olduğu iyimser ya da kötümser bakış açısı ve hastanın ameliyatla ilgili beklentisi hastaya ait faktörlerdir (2).

İyimserlik pozitif psikolojinin temel kavramlarından ve yaşamdaki zorluklara ve engellemelere rağmen genel olarak hayatta her şeyin iyi gideceğine yönelik olumlu beklenti eğilimi içinde olma şeklinde tanımlanır (3). İyimserlik motivasyon ve baş etme davranışını etkileyerek iyilik halinin oluşmasına aracılık eden önemli bir mizaç özelliğidir (4). İyimserlik/kötümserlik gibi yapısal özellikler psikolojik ve fiziksel sağlık açısından da kritik kavramlardır (5,6). İyimserlik ile depresyon, anksiyete, öznel iyi oluş ve beden imajı arasında ilişki olduğu saptanmıştır. İyimserlik düzeyinin yükselmesi daha olumlu beden imajı ve daha yüksek öznel iyi oluş ile ilişkilidir (7-10). İyimserlik, beden imajı ve öznel iyi oluş arasındaki bu ilişki iyimserliğin kişilerin bedenlerinin görünümü ile ilgili algıları ve değerlendirmeleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (7,8).

SRP'de hastanın psikolojik durumu ve ameliyat sonrası hasta memnuniyeti arasındaki ilişki uzun yıllardır incelenmektedir. Konu ile ilgili çalışmaların çoğunluğu çeşitli ruhsal patolojileri olan bireyler ile ilişkilidir. Bu çalışmalarda vücut dismorfik bozukluğuna sahip olma-

nın, depresyon nedeni ile tedavi görmenin, kişilerde alkol kullanım bozukluğu bulunmasının ve bireyin sosyal ilişkilerinin zayıf olmasının hasta memnuniyetsizliğinin öngörücüleri olduğu bildirilmiştir (11,12). Çeşitli ruhsal hastalık tanılarına sahip olan bu bireyler SRP nedeni ile başvuran hastaların küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Oysaki SRP isteğiyle polikliniğe başvuran kişilerin çoğunun tanı almış bir psikiyatrik hastalığı bulunmamaktadır (13). Ruhsal hastalıkları olan kişiler ile ilgili çalışmalardan elde edilen veriler, psikiyatrik bir hastalığı olmayan bu geniş popülasyonun kendi bedenleri ve dış görünüşleri ile ilgili algılamaları ve değerlendirmelerinin sahip oldukları çeşitli psikolojik özellikler ile olan ilişkisi hakkında bilgi sağlamamaktadır. Özellikle hastaların psikolojik özelliklerinin post-operatif hasta memnuniyeti üzerine olabilecek potansiyel etkileri dikkate alındığında hastaların preoperatif olarak iyimserlik düzeylerinin değerlendirilmesi hasta seçiminde göz önünde bulundurulabilecek önemli bir parametre olabilir.

Bu çalışmada herhangi bir psikiyatrik bozukluğu olmayan hastaların iyimserlik düzeylerinin, cerrahi olarak başarılı kabul edilen SRP sonrasında hasta memnuniyeti üzerine olan etkilerinin ve hastaların iyimserlik düzeylerinin preoperatif değerlendirilmesinin hasta seçiminde faydalı bir araç olup olmayacağına araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmanın hipotezi iyimserlik düzeyi ile hasta memnuniyeti arasında ilişki olacağı ve iyimserlik düzeyi yükseldikçe memnuniyet derecesinin artacağıdır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu retrospektif çalışmaya üçüncü basamak bir sağlık kuruluşu kulak burun boğaz ve baş boyun cerrahisi kliniğinde, 18-65 yaş aralığında, çalışma için gönüllü olan ve 1 Ocak- 31 Aralık 2021 tarihleri arasında açık teknik SRP yapılan 98 hasta dahil edildi. Çalışma için Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (karar numarası: 2022/48, tarih:30.03.2022) etik kurul onayı alındı. Çalışma için bilgileri kullanılmış olan hastalar çalışma hakkında bilgilendirildi ve aydınlatılmış onam alındı. Çalışma Helsinki Deklarasyonundaki gerekliliklere uygun olarak gerçekleştirildi.

Daha önce SRP operasyonu geçirmiş olmak, geçirilmiş nazal ve/veya paranazal sinüs malignitesi ol-

mak, fasiyal anomaliye sahip olmak (örneğin: yarık dudak), cerrahisinde osteotomi yapılmamış olmak, nazal aks deviasyonu bulunmak, saddle nose deformitesi olmak, tanı almış bir psikiyatrik hastalığa sahip olmak, herhangi bir psikotrop ilaç kullanmak dışlama kriteri olarak belirlendi.

Cerrahi yetersizliğin çalışma sonucunu etkilemesini önlemek ve cerrahi başarının standardizasyonu amacıyla Baykal B. ve arkadaşlarının daha önce kullanmış oldukları yöntem (hastaların preoperatif ve postoperatif 6. ayda çekilmiş olan fotoğrafları değerlendirilip, postoperatif fotoğraflarında nasion (A) ve nazal tip (B) arasında çekilen çizginin üzerinde humpı kalmış olan hastalar yetersiz hump rezeksiyonu olarak değerlendirilmiş ve başarısız cerrahi olarak kabul edilmiştir) cerrahi başarı kriteri olarak kullanıldı (14). Cerrahi olarak başarısız olduğu kabul edilen hastalar çalışma dışı bırakıldı (2,14). İşaretleme örneği Resim 1ve 2'de gösterilmiştir.

Üç kişi daha önce SRP geçirmişti, 16 kişide nazal aks deviasyonu vardı, 1 kişi osteotomi yapılmadan opere edilmişti, 3 hasta başarısız cerrahi olarak değerlendirildi, 3 kişinin tanı almış bir psikiyatrik hastalığı vardı ve psikotrop ilaç kullanıyordu. Dışlama kriterlerini karşılayan 26 hasta çalışma dışı bırakıldı ve çalışma 72 hasta ile gerçekleştirildi.

Çalışmaya dahil edilen tüm hastalara rinoplastide tecrübeli aynı cerrah tarafından açık teknik ile yapısal septorinoplasti uygulandı. Tüm hastaların osteotomileri; manuel mikro testere kullanılarak transvers osteotomi ve kılavuzlu lateral osteotom kullanılarak low-to-low lateral osteotomi yöntemi ile yapıldı. Tüm hastalara silikon, oluklu nazal splint koyuldu. Hastalar bir gece hospitalize edilerek, post-operatif birinci gün taburcu edildi. Hastaların tamponları 1. hafta çekilip birinci, ikinci ve altıncı ay rutin kontrolleri yapıldı.

Hastaların demografik ve medikal bilgileri ve kliniğimizde hasta takiplerinde rinoplasti hastalarına rutin olarak uygulanmakta olan Rinoplasti Sonuç Değerlendirme Anketi (RSDA) ve Yaşam Yönelim Testi (YYT) anketleri hasta takip kartlarından elde edildi. Hasta memnuniyetini ölçmek için Rinoplasti Sonuç Değerlendirme (RSDA) anketi (preoperatif ve postoperatif 6. ayda doldurulan) ve hastaların iyimserliğini ölçmek için de Yaşam Yönelim testi (YYT) kullanıldı.

Ölçüm araçları

Yaşam yönelimi testi

Bireylerin iyimserliğini ölçmek amacıyla 1987 yılında Scheier ve Carver tarafından geliştirilmiştir (15). Türkçeye uyarlaması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması ise 1991 yılında Aydın ve Tezer tarafından yapılmıştır ve ölçeğin Türk popülasyonunda kullanılabilir psikometrik niteliklere sahip olduğu bildirilmiştir (16). Ölçek 12 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipi öz bildirim tarzı bir ölçektir ve her bir madde; kesinlikle katılmıyorum (0 puan)-katılmıyorum (1 puan)-kararsızım (2 puan)-katılıyorum (3 puan)-kesinlikle katılıyorum (4 puan) şeklinde yanıtlar içermektedir. 4 madde dolgu maddesidir ve puanlamaya katılmamaktadır. Ölçekten alınabilecek puan 0 ile 32 arasındadır. Ölçekten alınan puan yükseldikçe iyimserliğe veya yaşama yönelik daha olumlu bir bakış açısına, puan azaldıkça kötümserliğe veya yaşama yönelik daha olumsuz bir bakış açısına sahip olunduğuna işaret etmektedir (15,16).

Rinoplasti sonuç değerlendirme anketi (RSDA)

RSDA anketi, SRP yapılan hastalarda hasta memnuniyetinin değerlendirilmesi için kullanılır. Burnun şekli ve fonksiyonu hakkında bireyin düşünceleri, burnun şeklinin kişinin yaşamının farklı alanları üzerindeki etkileri, diğer insanların bireyin burnu hakkındaki görüşleri ile ilgili bireyin kendi yorum ve değerlendirmeleri ve bireyin burun ameliyatı olma hakkındaki görüşlerini içeren altı sorudan oluşur. RSDA, SRP cerrahisi sonuç değerlendirmesi için yeterli büyüklükte tekrar test, güvenilirlik ve iç tutarlılık skorlarını içeren psikometrik özelliklere sahiptir. RSDA'nın Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Çelik ve Altıntaş (17) tarafından yapılmıştır. Her soru 0-4 arasında puanlanır. Sıfır ile 24 aralığındaki total skor 24'e bölünür, 100 ile çarpılır ve sıfır ile 100 arasında bir skor elde edilir. Toplam puan yükseldikçe hastanın operasyon sonucu ile ilgili memnuniyeti de o derece yüksek olur (18,19).

Güç analizi

Daha önce benzer metodolojiyi kullanan çalışma bulunamaması nedeni ile güç analizi yapabilmek için etki büyüklüğünü belirleyebilmek amacıyla 10 katılımcı ile pilot çalışma yapıldı ve Yaşam yönelim testi ile Rinoplasti sonuç değerlendirme anketi puanları arasındaki

ilişki hesaplandı ($r=0,642$). Hesaplanan korelasyon katsayısına göre etki büyüklüğü üzerinden örneklem büyüklüğü tahmin edilmeye çalışıldı. Bu çalışmadan elde edilen tanımlayıcı istatistiklere dayalı olarak yapılan güç analizi sonucunda, %80 güç ve %5 I. tip hata koşulları altında, Yaşam yönelim testi ve Rinoplasti sonuç değerlendirme anketi arasında istatistiksel olarak anlamlılığının tespit edilebilmesi için gereken hasta sayısının en az 16 olduğu tespit edildi. Çalışma sonrasında kullanılan tüm veriler ile çalışmanın gücü hesaplandı, 72 hastadan oluşan örneklem büyüklüğü, %5 tip I hata ile güç ($1-\beta$) %99 bulundu. Örneklem büyüklüğünü ve çalışmanın gücünü hesaplamak için G* Power Software 3.1.9.4 versiyon (A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences) programı kullanıldı.

İstatistik

Verilerin değerlendirilmesinde Statistical Package For Social Sciences for Windows version 26.0 (SPSS Inc. Chicago, IL) kullanıldı. Tanımlayıcı istatistikler ortalama ($\pm$) standart sapma, frekans dağılımı ve yüzde olarak sunuldu. Verilerin normal dağılıp dağılmadığı Kolmogorov-Smirnov testi ile analiz edildi. Sürekli değişkenlerin analizi Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanılarak yapıldı. Değişkenler arasındaki ilişki Spearman Korelasyon Testi ile analiz edildi. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,050$ olarak kabul edildi.

BULGULAR

Bu çalışma 72 hasta ile gerçekleştirildi. Hastaların yaş ortalaması $28,7 \pm 9,8$ idi. Hastaların 43'ü (%59,7) kadın, 29'u (%40,3) erkek idi. Hastaların çeşitli sosyodemografik ve klinik verileri Tablo-1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Hastaların sosyodemografik ve klinik verileri

S= 72	Ort $\pm$ SS/ S (%)
Yaş (yıl)	28,7 $\pm$ 9,8
Cinsiyet	
Kadın	43 (59,7)
Erkek	29 (40,3)
Medeni durum	
Evli	45 (62,5)
Bekâr /boşanmış	27 (37,5)
Eğitim durumu/yıl	10,9 $\pm$ 3,5
YYT	17,9 $\pm$ 4,6

S: sayı, ort: ortalama, SS: standart sapma, %: yüzde, YYT: yaşam yönelim testi

Tablo 2. Hastaların ameliyat öncesi ve sonrası RSDA puanlarının karşılaştırılması

S= 72	Ameliyat öncesi Ort $\pm$ SS	Ameliyat sonrası Ort $\pm$ SS	p*
RSDA	35,7 $\pm$ 3,6	81,4 $\pm$ 3,9	<0,001

S: sayı, ort: ortalama, SS: standart sapma, RSDA: Rinoplasti sonuç değerlendirme anketi. %: yüzde, *: Wilcoxon işaretli sıralar testi. p: Wilcoxon işaretli sıralar testinin anlamlılık değeri (istatistiksel anlamlılık düzeyi; $p<0,05$).

Hastaların ameliyat öncesi uygulanan RSDA puan ortalaması $35,7 \pm 3,6$ ve ameliyat sonrası uygulanan RSDA puan ortalaması $81,4 \pm 3,9$ idi.

Septorinoplasti sonrası hasta memnuniyetinin değerlendirilmesi amacıyla preoperatif ve postoperatif RSDA puan ortalamaları karşılaştırıldı. Preoperatif ve postoperatif puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı ($p < 0,001$) (**Tablo 2**).

Hastaların iyimserlik düzeyi ve postoperatif hasta memnuniyeti arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacıyla hastaların YYT puan ortalamaları ile RSDA puan ortalamaları arasında korelasyon analizi uygulandı. İyimserlik (YYT) puanı ile postoperatif RSDA

Tablo 3. RSDA puan ortalamaları ve YYT puan ortalamaları arasındaki korelasyon analizi sonuçları

		RSDA öncesi	RSDA sonra	YYT skoru
RSDA öncesi	r	1	0,087	0,158
	p		0,465	0,627
RSDA sonra	r	0,087	1	0,646*
	p	0,465		0,000
YYT skoru	r	0,158	0,646*	1
	p	0,627	0,000	

RSDA: Rinoplasti sonuç değerlendirme anketi, YYT: Yaşam yönelim testi, r: Spearman korelasyon katsayısı, p: Spearman korelasyon testinin anlamlılık değeri, istatistiksel anlamlılık düzeyi: $p<0,05$, *: $p<0,001$, RSDA önce: Ameliyat öncesi Rinoplasti sonuç değerlendirme anketi skoru, RSDA sonra: Ameliyat sonrası Rinoplasti sonuç değerlendirme anketi skoru

sonuçları arasında pozitif yönde istatistiksel anlamlı korelasyon (ilişki) saptandı ($r:0,646$, $p<0,001$) (Tablo 3).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada SRP yapılan hastalarda iyimserlik düzeyi ile operasyon sonrası hasta memnuniyeti arasındaki ilişki araştırıldı. İyimserlik düzeyi ile hasta memnuniyeti arasında pozitif yönlü ilişki olduğu bulundu. Hastaların iyimserlik düzeyleri yükseldikçe SRP sonrasıdaki memnuniyet oranları artıyordu.

Yüz estetiği ile ilişkili kozmetik ve cerrahi işlemler sık olarak yapılmaktadır ve sıklığı giderek artmaktadır. SRP yüz estetiği ile ilgili en sık uygulanan cerrahi işlemlerden birisidir. SRP'de estetik ve fonksiyonel olarak başarılı bir sonuç elde etmenin yanı sıra hasta memnuniyetinin sağlanması da öncelikli amaçlardır. Ancak SRP'de hasta ve hekimin ameliyatın başarısı ve ameliyatla ilişkili memnuniyet hakkındaki değerlendirmeleri her zaman paralel olmamaktadır. Cerrah her ne kadar anatomik ve estetik kriterlere bakarak operasyonun başarılı olduğunu belirtse de hasta memnuniyeti sağlanamadığında başarılı bir operasyondan söz etmek oldukça zordur (20). Ayrıca SRP'de iyi cerrahi sonuçlara rağmen tatmin oranı düşük olan önemli oranda hasta bulunmaktadır (21). Dolayısı ile operasyon başarısı ve hasta memnuniyetinin sağlanması açısından cerrahi uygulama ve müdahaleler yanında operasyon başarısı üzerinde etkisi olan hastaya bağlı faktörlerin de göz önünde bulundurulması çok önemlidir (20).

SRP'de hasta memnuniyetine etki eden ve hastaya bağlı olan faktörlerden birisi de hastaların psikolojik özellikleridir (22). SRP gibi estetik kaygının ön planda olduğu cerrahilerde hastaların psikolojik yapı ve özelliklerinin hasta memnuniyetine etkisi kozmetik olmayan cerrahilere göre çok daha belirgindir (23). SRP uygulanan ve herhangi bir ruhsal hastalığı olmayan benzer bir popülasyon ile yapılan ve hastaların psikolojik özellikleri ve hasta memnuniyeti ilişkisini araştıran bir çalışmada sosyal görünüşleri ile ilgili kaygıları yüksek olan hastaların memnuniyet oranlarının düşük olduğu bulunmuştur (2). Bu açılarından değerlendirildiğinde septorinoplasti öncesi hastaların psikolojik özelliklerinin değerlendirilmesi ve belirgin psikopa-

tolojisi olan bireylerin ya da bir psikiyatrik hastalığa sahip olmasa bile cerrahi sonrası hasta memnuniyetini etkileyebilecek çeşitli yapısal psikolojik özellik barındıran hastaların tanınması ve dışlanması hasta memnuniyetini artırmak ve medikolegal sorunlara engel olabilmek amacıyla önerilmektedir (2,20,23,24). Fakat SRP öncesinde hastaların psikolojik özelliklerinin değerlendirilmesi ve buna göre hasta seçiminin yapılabilmesine imkân sağlayan, günlük pratikte kullanılan ve standardize edilmiş bir yöntem yoktur. Ayrıca SRP ile ilgilenen cerrahlar hastaların psikolojik durumlarının değerlendirilmesi ile ilgili özel bir eğitim almamıştır ve çoğunlukla ameliyat öncesi hastaların psikolojik durumlarının ve özelliklerinin incelenmesi için ekstra bir zaman ayıramamaktadır. Dolayısıyla, özellikle estetik nedenlerle yapılacak cerrahilerden önce operasyonun başarısı, hasta memnuniyeti ve operasyon sonrasında cerrah ile hasta arasındaki ilişkiyi olumsuz etkileyebilecek psikolojik niteliklere sahip olan hastaların tanınabilmesi amacıyla pratik ölçme araçlarının kullanımı postoperatif dönemde ortaya çıkabilecek hasta nedenli sorunların engellenebilmesi bakımından faydalı olabilir (2,24). YYT kolay uygulanan, pratik ve günlük rutinde kullanılacak niteliklere sahip bir ölçektir ve SRP öncesi bu amaçla kullanılabilir.

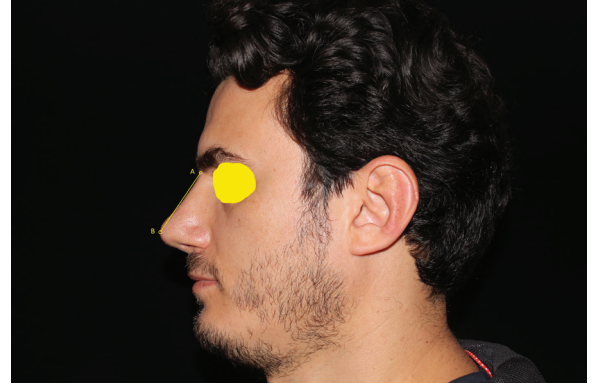
Çalışmamızda herhangi bir ruhsal hastalığı olmayan ve psikiyatrik ilaç tedavisi kullanmayan hastaların iyimserlik düzeylerinin operasyon sonrası hasta memnuniyetine olan etkisi araştırıldı. SRP'de hasta memnuniyeti ve hastanın psikolojik durumu ile ilişkili araştırmalar depresyon, anksiyete bozukluğu, vücut dismorfik bozukluğu ve obsesif kompulsif bozukluk başta olmak üzere herhangi bir ruhsal hastalık tanısına sahip bireyler ile ilgili sonuçları içeren verileri ortaya çıkarmıştır. Mevcut verilerde bu hastalıklara sahip olmanın SRP'de düşük hasta memnuniyeti ile ilişkili olduğu bildirilmiştir (22). Ancak SRP amacı ile başvuran hastaların büyük bir çoğunluğunun herhangi bir psikiyatrik hastalığı bulunmamaktadır (13). SRP için başvuran bireylerin çoğunluğunu oluşturan bu hastaların çeşitli psikolojik yapısal özelliklerinin değerlendirilmesi hasta seçimi için işlevsel sonuçlar sağlayabilir. Nitekim çalışmamızda da iyimserlik düzeyinin yüksekliğinin daha yüksek hasta memnuniyet oranları ile ilişkili olduğu bulundu. Çalışmamızın sonuçları bu açıdan da önemlidir. Ayrıca beden dismorfik bozuk-

luğu, psikotik bozukluk, madde kullanım bozukluğu gibi ruhsal hastalığı olan bireylerin dışlandığı bir çalışmada dış görünüşü ile ilgili irrasyonel inanışlara sahip olmanın ve yüksek kaygı düzeyinin SRP'de hasta memnuniyeti üzerine etki edebileceği ve operasyon öncesi psikolojik özelliklerin değerlendirilmesini içeren multidisipliner bir yaklaşımın hasta memnuniyetinde artış sağlayabileceği bildirilmiştir (25). Böylece, SRP olmak amacıyla başvuran hastaların psikolojik niteliklerinin değerlendirilmesi ve bu değerlendirme sürecinde standart ve pratik bir metodolojinin kullanılması faydalı ve kolaylaştırıcı olabilir.

İyimser bireyler durum ve olayların daha uygun ve olumlu yönlerine odaklanma eğilimindedirler (26). İyimserlik/ kötümserlik gibi yapısal psikolojik ve bilişsel özellikler bireylerin hastalık belirtileri ile başa çıkmaları ve semptomlarını değerlendirmeleri üzerinde önemli role sahiptir (27). Ayrıca iyimserlik kişilerin bedenleri ve/veya beden parçaları ile ilgili kendi değerlendirmeleri şeklinde tanımlanan beden imajı ile de ilişkilidir. İyimser bireyler genel olarak daha olumlu beden imajına ve daha yüksek öznel iyilik haline sahiptirler (7-10). Bu nedenle bireylerin iyimserlik düzeyleri kendi bedenleri ya da bedenlerinin bir parçası ile ilgili algılarını, değerlendirmelerini ve beğenilerini de etkileyebilir. Ancak erişebildiğimiz kadarı ile SRP hastalarında operasyon memnuniyeti ile iyimserlik arasındaki ilişkiyi araştıran çalışma bulunmamaktadır. Konu ile ilişkili olabilecek tek çalışma blefaroplasti, yüz germe, mohs rekonstrüksiyonu, rinoplasti ve bunların kombinasyonlarının yapıldığı hastalarından oluşan karışık bir örneklem ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada tüm hastaların sonuçları topluca değerlendirmeye alınmış ve çalışma esnasında ruhsal hastalık nedeni ile psikiyatrik tedavisi devam eden bireyler çalışmadan dışlanmadan değerlendirme yapılmıştır. Çalışma sonucunda iyimserlik düzeyi yüksek olan hastaların operasyondan memnuniyet derecelerinin istatistiksel olarak anlamlı boyuta ulaşmasa da daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Sonucun istatistiksel olarak anlamlı boyuta ulaşmaması katılımcı sayısının yetersizliği ile ilişkilendirilmiş ve daha geniş örneklemle çalışmanın tekrarlanması önerilmiştir (27). Bizim çalışmamız sadece SRP yapılan hastalardan oluşmaktadır, geçmiş psikiyatrik hastalık öyküsü ve değerlendirme esnasında psikotrop ilaç tedavisi devam eden tüm

Resim 1. Ameliyat öncesinde nasion, nazal tip ve aralarındaki çizgi hattı

Resim 2. Ameliyat sonrası 6. ayda operasyon başarısının değerlendirilmesi için kullanılan yöntemi gösteren nasion, nazal tip ve aralarındaki çizgi hattı.

hastalar dışlanmıştır, karıştırıcı olabilecek faktörler ortadan kaldırılmaya çalışılmış ve daha net bir sonuç elde edilmiştir.

İyimserliğin ruh sağlığı üzerindeki etkileri ile ilgili yapılmış olan çalışmalarda, iyimserlik ve ruhsal bozukluklar arasında negatif yönlü ilişki olduğu bildirilmiştir (9,28,29). İyimserlik düzeyi yüksek olan bireylerin duygusal kararlılık ve stabilite düzeyleri yüksek, nevrotik ve psikotik ruhsal belirtilere eğilim düzeyleri düşüktür (30). SRP gibi kozmetik işlemlerde ameliyat olan kişilerin burunlarındaki ve görünüşlerindeki değişimlere ve ortaya çıkacak iyi ya da kötü yöndeki cerrahi sonuçlara vereceği ruhsal ve davranışsal reaksiyonlar ve bununla ilişkili olarak da hasta memnuniyeti hastaların iyimserlik düzeylerinden etkilenebilir. Ayrıca SRP öncesi yapılacak değerlendirmede iyimserlik düzeyinin çok düşük olması kişide mevcut olabilecek komorbid ruhsal bozuklukların fark edilmesi açısından cerrahlar için bir uyarıcı işaret niteliği taşıyabilir.

Çalışmamızın çeşitli kısıtlılıkları mevcuttur. Kısıtlılıklarından bir tanesi çalışmanın retrospektif dizaynıdır. Diğer bir kısıtlılık hastaların herhangi bir psikiyatrik hastalıklarının olup olmadığının yapılandırılmış psikiyatrik görüşme olmadan tıbbi kayıtlar, psikotrop ilaç kullanımı ve anemnez bilgileri doğrultusunda tespit edilmiş olmasıdır. Diğer bir kısıtlılık ise Yaşam Yönelim Testi'nin kesme değeri olmaması nedeniyle hasta seçimi için net bir puan önerememiş olmamızdır. Bu ölçek ile yapılacak psikometrik ve istatistiksel yeni çalışmalarda kesme değerinin tespit edilmesi ölçeğin klinik pratikte kullanımını kolaylaştıracak ve daha işlevsel hale getirebilecektir. Bunun yanında çalışmamıza sadece hump deformitesi ile ilişkili nazal deformitesi olan hastaların dahil edilip nazal aks deformitesi, semer burun deformitesi gibi diğer nazal deformitesi olan hastaların dahil edilmemesi kısıtlayıcı diğer bir faktör gibi görünse de bu şekilde bir metodoloji izlenmesindeki amaç başarısı hem hastanın burundaki patolojiden hem de cerrahi sonuç, kişisel beğeni ve beklentiler gibi birçok faktörden etkilenebilecek olan bir operasyonda hastanın burnundaki patolojinin homojenize edilerek cerrahi başarısının standardize edilebilmesi ve hasta ile ilişkili olan faktörlerin daha etkili bir şekilde değerlendirilmesidir. Çalışmadaki kısıtlılıklardan bir diğeri ise başarının yanında cerrahi başarısızlığı da hump rezeksiyonu kriterine ilaveten birden çok faktörü eş zamanlı olarak değerlendirilebilecek bir başarısızlık kriterinin kullanılmamasıdır. Daha büyük örneklem ile yapılacak sonraki çalışmalar iyimserliğin SRP'de hasta memnuniyeti üzerine etkisi ile ilgili sonuçlarımızı destekleyici ya da yeni ve ek veriler sağlaması açısından faydalı olacaktır.

Sonuç olarak çalışmamızda iyimserlik düzeyi yüksek olan bireylerin ameliyat sonrası memnuniyetlerinin daha fazla olduğu saptandı. Estetik beklenti ve hasta memnuniyetine dayalı olarak yapılabilen SRP gibi bir ameliyatta başarılı bir cerrahi süreç sonrasında gelişebilecek hasta bazlı bir memnuniyetsizlik hem hasta hem cerrah açısından yıpratıcı bir sürece yol açabilmektedir. Çalışmamızın sonuçları dikkate alındığında SRP yapılacak hastaların ameliyat öncesi muayenede iyimserlik düzeylerinin de değerlendirilmesinin hasta seçimi açısından ve operasyon sonrasındaki hasta memnuniyetinin öngörülmesinde fayda sağlayabilir. Ayrıca pratik uygulamada operasyon ön-

cesi zaman kısıtlılığı, bu konuda yeterli farkındalığın olmaması ve cerrahların hastaların psikolojik özelliklerini değerlendirme üzerine spesifik bir eğitim almamış olmaları nedenleri ile hasta seçimine, ameliyat sonrası hasta memnuniyeti yüksek olan hastaları belirlemeye, hastaların psikolojik özellikleri kaynaklı olası problemlerin önüne geçmeye ve olası medikolegal sorunları önlemeye yardımcı olabilmesi açısından, kısa ve pratik bir test olan YYT'nin kullanılarak bireylerin iyimserlik durumlarının tespit edilmesi gündelik rutinde faydalı olabilir.

Çıkar çatışması ve finansman bildirimi

Yazarlar bildirecek bir çıkar çatışmaları olmadığını beyan eder. Yazarlar bu çalışma için hiçbir finansal destek almadıklarını da beyan eder.

KAYNAKLAR

1. Cingi C, Eskiizmir G. Deviated nose attenuates the degree of patient satisfaction and quality of life in rhinoplasty: a prospective controlled study. *Clin Otolaryngol.* 2013;38(2):136-41.
2. Tulacı KG, Arslan E. Septorinoplasti Yapılan Hastalarda Sosyal Görünüş Kaygısının Hasta Memnuniyetine Etkisinin Araştırılması. *KBB-Forum.* 2020;19(3):318-23.
3. Scheier MF, Carver CS. Effects of optimism on psychological and physical well-being: Theoretical overview and empirical update. *Cognit Ther Res.* 1992;16(2):201-28.
4. Harju BL, Bolen LM. The effects of optimism on coping and perceived quality of life of college students. *J Soc Behav Pers.* 1998;13(2):185.
5. Rasmussen HN, Scheier MF, Greenhouse JB. Optimism and physical health: A meta-analytic review. *Ann Behav Med.* 2009;37(3):239-56.
6. Scheier MF, Carver CS, Bridges MW. Distinguishing optimism from neuroticism (and trait anxiety, self-mastery, and self-esteem): a reevaluation of the Life Orientation Test. *J Pers Soc Psychol.* 1994;67(6):1063.
7. Sandoval EL. (2008). Secure attachment, self-esteem, and optimism as predictors of positive body image in women (unpublished Phd thesis). Texas A&M University, Texas.
8. Cash TF, Jaktatdar TA, Williams EF. The Body Image Quality of Life Inventory: Further validation with college men and women. *Body Image.* 2004;1(3):279-87.
9. Applebaum AJ, Stein EM, Lord-Bessen J, Pessin H, Rosenfeld B, Breitbart W. Optimism, social support, and

- mental health outcomes in patients with advanced cancer. *Psycho-oncology*. 2014;23(3):299–306.
10. Eryılmaz A, Atak H. Ergen Öznel İyi Oluşunun Öz Saygı Ve İyimserlik Eğilimi İle İlişkisinin İncelenmesi. *Elektron Sos Bilim Derg*. 2011;10(37):170–81.
  11. Hessler JL, Moyer CA, Kim JC, Baker SR, Moyer JS. Predictors of satisfaction with facial plastic surgery: results of a prospective study. *Arch Facial Plast Surg*. 2010;12(3):192–6.
  12. Picavet VA, Gabriëls L, Grietens J, Jorissen M, Prokopakis EP, Hellings PW. Preoperative symptoms of body dysmorphic disorder determine postoperative satisfaction and quality of life in aesthetic rhinoplasty. *Plast Reconstr Surg*. 2013;131(4):861–8.
  13. Slator R, Harris DL. Are rhinoplasty patients potentially mad? *Br J Plast Surg*. 1992;45(4):307–10.
  14. Baykal B, Erdim I, Kayhan FT, Oghan F. Comparative analysis of nasal deformities according to patient satisfaction. *J Oral Maxillofac Surg*. 2014;72(3): 603.e1-603.e7.
  15. Scheier MF, Carver CS. Optimism, coping, and health: assessment and implications of generalized outcome expectancies. *Health Psychol*. 1985;4(3):219–47.
  16. Aydın G, Tezer E. İyimserlik, sağlık sorunları ve akademik başarı ilişkisi. *Psikol Derg*. 1991;7(26):2–9.
  17. Çelik M, Altıntaş A. The turkish version of the rhinoplasty outcomes evaluation questionnaire: validation and clinical application. *Balkan Med J*. 2019;36(2):129.
  18. Alsarraf R, Larrabee WF Jr, Anderson S, Murakami CS, Johnson CM Jr. Measuring cosmetic facial plastic surgery outcomes: a pilot study. *Arch Facial Plast Surg*. 2001;3(3):198–201.
  19. Alsarraf R. Outcomes research in facial plastic surgery: a review and new directions. *Aesthetic Plast Surg*. 2000;24(3):192–7.
  20. Başer E. (2011). Açık Teknik Septorinoplasti Yapılan Olgularda Hasta Memnuniyetinin Değerlendirilmesi (Tıpta Uzmanlık Tezi). T.C. Bezmialem Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
  21. Andretto Amodeo C. The central role of the nose in the face and the psyche: review of the nose and the psyche. *Aesthetic Plast Surg*. 2007;31(4):406–10.
  22. Herruer JM, Prins JB, van Heerbeek N, Verhage-Damen GWJA, Ingels KJAO. Negative predictors for satisfaction in patients seeking facial cosmetic surgery: a systematic review. *Plast Reconstr Surg*. 2015;135(6):1596–605.
  23. Gökçe Kütük S, Arıkan OK. Evaluation of the effects of open and closed rhinoplasty on the psychosocial stress level and quality of life of rhinoplasty patients. *J Plast Reconstr Aesthet Surg*. 2019;72(8):1347–1354.
  24. Kucur C, Kuduban O, Ozturk A, et al. Psychological Evaluation of Patients Seeking Rhinoplasty. *Eurasian J Med*. 2016;48(2):102–106.
  25. Yıgman F, İnan S. Relationship between the beliefs on social appearance, anxiety, and intolerance of uncertainty in rhinoplasty patients. *Ann Clin Anal Med*. 2022;13(03):340–4.
  26. Seligman MEP. (2006), *Learned optimism: How to change your mind and life*. Wintage books. New York
  27. Hessler JL, Moyer CA, Kim JC, Baker SR, Moyer JS. Predictors of satisfaction with facial plastic surgery: results of a prospective study. *Arch Facial Plast Surg*. 2010;12(3):192–6.
  28. McIntosh BJ, Stern M, Ferguson KS. Optimism, coping, and psychological distress: Maternal reactions to NICU hospitalization. *Child Heal Care*. 2004;33(1):59–76.
  29. Huffman JC, Boehm JK, Beach SR, Beale EE, DuBois CM, Healy BC. Relationship of optimism and suicidal ideation in three groups of patients at varying levels of suicide risk. *J Psychiatr Res*. 2016;77:76–84.
  30. Gençoğlu C. (2006). Üniversite öğrencilerinin iyimserlik düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). TC. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.